

15. aastapäev.

J. Kruuzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1028 Nr. 15 kops

Meie Mats

Nr. 100.

Laupäeval, 16. (29.) juulil 1916.

Nr. 100.

Itallased annavad Austria aeroplanile tuld.

Englase halastajad eellinil.

Sillelesele.

Sillele, mils ärkasid!
tasa mullapinuast üles —
kewadet wiist märkasiid,
soowisid ta pehmes süles
loodust täita lõhnaga . . .
maatja filma rõemusta
oma õrna õitega? . . .

Sillelene — kas sa näed:
kurb on kewadine muru,
purustud on metsad — mäed
täis on tuld ja suitsu . . . maru
mäsjab terwes looduses;
laste till su sienes
taob were piisa ees! . . .

Karl Raafil.
Õhjawäljal.

Pärismaa.

Otto Höder.

(Särg 2.)

Wäljast kofstwad juba wana asuniku kannustekorinat
sünnitawad sammud.

Wawalt oli Bill jöögitoa ukse taha kadunud, kui isa
juba kööki astus. Küsides waatas ta ringi.

„Oli see Bill, kes tuli?“ küsis ta. „Ma nägin kedagi
mäest alla ratsutawat.“

„Jah, Bill jõudis weerandtunni eest koju,“ teatas neiu,
ifale pesunud ette tõstes. „Siin on wilum kui rõdul, kuhu
päike põletab — siin on ka käterätk, isa.“

„Munil oli juba särgi kaeluse lahti teinud ja hakkas pesema.
„Kus siis Bill on?“ küsis ta, kui käterätikuga ennast
kuiwatas. „Tõi ta midagi posti pealt kaasa?“

„Jah, sinule kirja,“ ütles neiu.
Tom Dugan keerutas käterätiku keraks kofku ja wistas
selle hoolimatalt nurka.

„Anna siia,“ ütles ta ja lahmas isukalt kirja järele,
mille ta silmadest kaugel hoidis. „Digusekõwerdajalt!“ uris-
ses ta iseenele, niipea kui adrejs loetud.

„Ilma et tüttart enam tähelegi oleks pannud, astus ta
ukse ette päiksepaistele, awas seal kirja ja luges selle lühikese
sõnu pikkamest läbi. Kui ta siis jälle tuppa tagasi tuli, olid
ta näojooned õige tumedad ja kulmud ahwardawalt kibras.“

„Ei olnud head teated, isa?“ kogeles Emily.
„Nad kõik seisawad ühe waiba all,“ hüüdis wanamees
ilma wastust andmata. „Seal nõõrib see digusekõwerdaja
minu käest esite sadanded dollarid wälja, et kubernerit juure
sõtta ja temale minu häda araseletada, ja nüüd on tal jul-
gus mulle kirjutada, tema ei wõiwat seaduse wastu midagi
ja ütleb, mina pidawat asjade muutmatuslega leppima.“

„Ütleb, mina otsigu lepitust! Lollpea niisugune!“ Ta hakkas
wihafelt naerma, pigistas kirja kofku ja paistas tulde.
„Selle kirja oleks wõinud kirjutamata jätta, nagu mina oma
raha wäljaandmise wõi herrad siatulemise. Õigemal ajal
tuleb siia nimelt komisjon, et lahjutasu kindlats määrata,
nii vähemalt kirjutata adwokati. Kanna selle eest hoolt, Emily,
ei meil süüa midagi herradele anda on; teegi ei tohi ütelda, et
Dugan talle süüa pole annud — ükskõik, mis nende tuleku
põhjus on.“

Emily oli tema juure astunud.
„Wahest teemad herrad sulle nii hea ettepaneku, et selle
wastu wõid wõtta, isa — oh, siis oleksime ühe lopsuga kõ-
gest murest lahti!“

Kuid lohtudes peatas ta, kui isa wihafelt filmi nägi.

Wanamees hakkas lähisedes naerma.

„Oled muudu ikka wiks laps ja tark tüdruk, Emily, aga
miks sa niisugust lollust räägid?“ hüüdis ta karedalt. „Kui
raudteefelts mulle mu terve maapinna särawaiid tuldrahast
täis laoks, ikka ühe teise kõrwale, mitte toli laiuist tükkesti
ei annaks ma sellest ära. See on minu maa ja jääb ka
selleks, niilaua kui hingam — pea suu, sellest ei mäsja pite-
malt rääkida,“ hakkas ta lahlemalt rääkima, kui tütre filmis
pisaraid nägi. „See asi olgu igaweste lõpetatud. Kui
õinooktuuled jälle tulewad, küll me siis näeme, kumb meist
patid pampu peab siduma — nemad wõi mina!“

Nõhuga pead noogutades astus ta tütrest mööda elu-
tuppa, kust poja eest leidis. Bill wõitis aknast õue ja filmi-
ses nähtawaste mõnda rohurias kaswawat noort taime.

„Oli loll kiri, mille sa laasa tõid, Bill,“ urises wana-
mees, laua ette oma koha peale istudes, mõlemad käsi laua
peale pannes ja lõuga käte peale nõjatades.

„Kahju küll, isa,“ wastas poeg ja wõttis samuti laua
ääres istet. „Mis adwokati siis õieti kirjutas?“

„Afi läheb nüüd tõsiselt ja meile saadetakse siia ko-
missjon, kes asunduse ära hindab ja minu siit wälja tõstab.“
Dugan hakkas wihafelt naerma. „Noh, herrad on nähta-
waste arwega elanud.“

Bill ei wistanud kohe, waid filmitšes õde, kes nüüd
leeme, prae ja kartulid lauale tõi.

„Ei usu et nad elawad,“ tähendas ta siis rõhutult.
„Nad suurendawad töölistearwu alataja.“

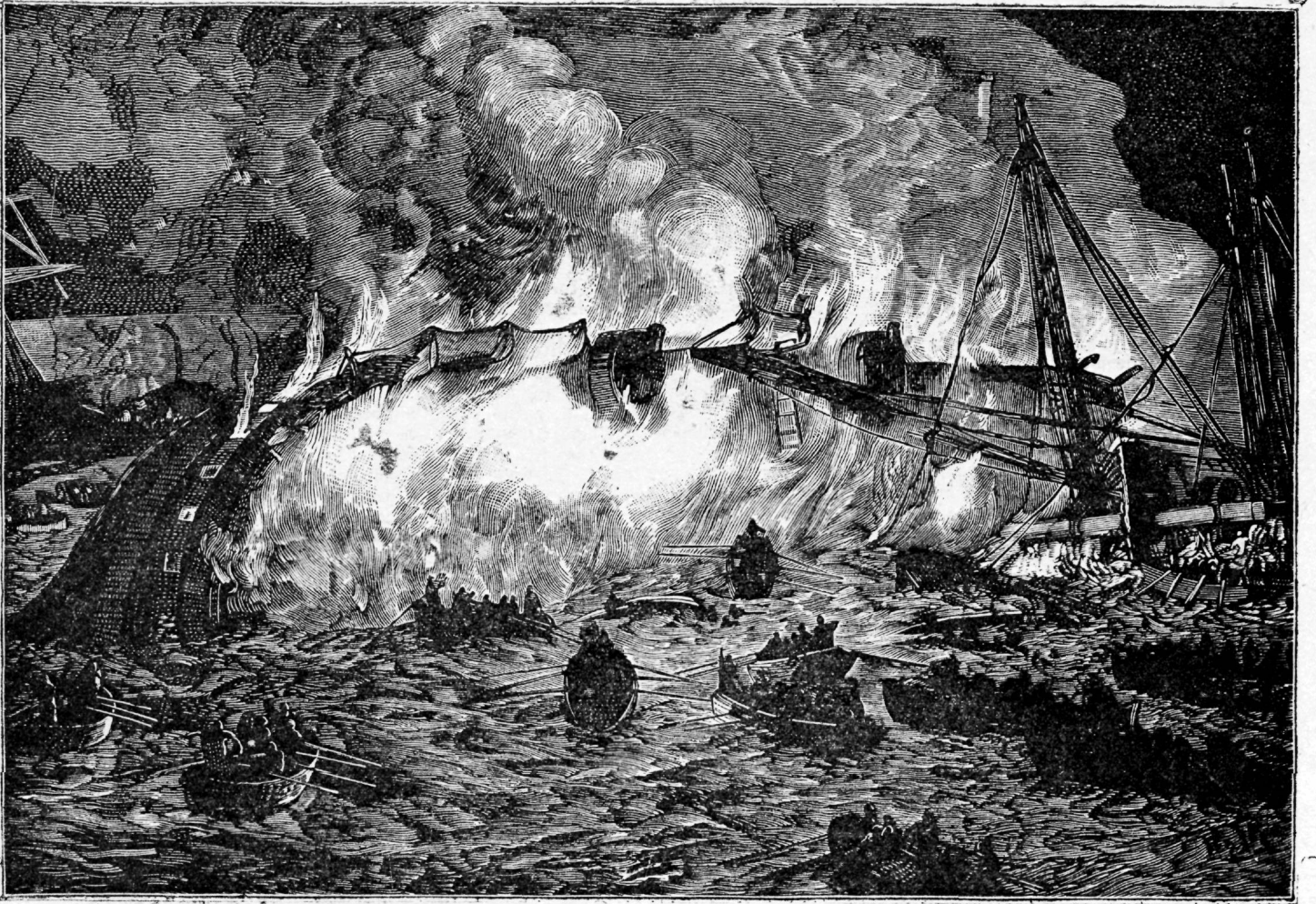
„Mitätad niisugused!“

„Munil naeris wihafelt.“

Ruttu ja üksteise järele ilmufwad sulased, esimesena onu
Joe, tuppa ja wõstwad pärast toolide nihutamist ja jalgade
aeglasi kaapimist oma kohtadel istet, kohe hundinäljaga laual
seiswate toitude kallale kippudes. Minut luskad lõgiseid ja
suud matsufwad. Muud enam ei kostnud.

Emily ruttas ühe juurest teise juure ja walgas sõjatele
õunaweiini klaasidesse, mis hästi maitsew oli äripäewadel
antawa harilikku wee asemel. Alles kui asunil küpsist wälja-
jagama hakkas, segas Bill pühalikku waitust.

„Mina tein tänä kõweruse üles sulutõõde juurde, isa,“
algas ta wiwitades. „Peatfid ka lord sinna minema ja seal
ringi waatama. See ei ole enam kellegi müttatõõ, isa, waid
mis nad seal on teinud, näib igaweseks ajaks tehtud olewat.
Ma nägin sadandeid laawasse raiutud kanalist, terve wõrgu,
mis penikoorimate kaugusele lähewad ja ka mäeharjale kahe-
tuhande jala kõrgusele ulatawad, kuna nende teised otjad

Põlema lastud laewa hukkaminek.

orgu jooksewad. Ma lastfin enesele ka seletada, kudas kõik need kanalid iksteisega ühenduses seisawad. On tarwis ainult ühe nupu peale wajutada, siis lähewad sulud kinni ja lahti. See on otse imetegu, isa, ja mingisugused chinoof-tuuled ei suuda niipalju lund sulatada, et kanalid, mis wee ära saadawad, üle kallaste ajada. Aga meie käest wõtawad nad, niipea kui sulutööd lõpewad, wiimase weetilga ära. See ei wõta, kui kõik korras on, päewagi aega, ja meie wesi ja joogikohad on läinud. Terwe mägestik muutub weeta kõrbeks, et neil teda seda enam oma tarwituseks oru jaoks oleks."

Munitik lehtitas ainult põlglikult pead.

"Nad jätwad meid kuivale, ütlen ma sulle," rääkis Bill edasi, "see on aga kõige paremal puhul. Aga all laagris ei räägi nad muust, kui sellest, et sul 10 jalga kõrge ma ehitawad ja kogu wee hoopis meiegi orgu juhiwad. Väheb asi niikaugele, siis upume ära kui rotid!"

Tom Dugan naeris põlglikult.

"Ratjugu — weel on maailmas õigust! Kui ifegi kuberner minu õigust wäänata tahab, siis on Washingtonis weel tohtunikka."

Ta põrutas rusikaga laua pihta.

"Õdigile maailmale tahan ma kisenada, misõigust kole-dat ülelohut nad mulle tahawad teha! Mitte ilmaaegu ei olnud ma lord kirjaladuja, mina tunnen awaliku arwamise wõimust — ja meie elame wabal maal, kus kedagi, ja olgu

ta ka kõige waesem ning alam, ei tohita rõhuda ega ära häwitada."

Ta kõne oli ilka soojemaks muutunud, ja kui ta Zoed lõbusaste nägi oma ette naeratawat, hüüdis ta, otsaesist kibrutades:

"Wõiksid ka midagi targemat teha, wana narr, kui nii lollilt hiritada!" pahandas ta. "Aga sul pole ju muud peas kui wigurid!" Pahaselt pani ta temale mõned hõigla-wiilakad liha talbrekule. "Parem topi oma suu lihaga kinni!"

Aga wana sulane naeris weel ilka.

"Kui mina siin peremees oleksin," ütles ta siis, "siis laseksin ma enesele parem kõik wälja maksta, sest kuigi ma eluajal wett palju pole tarwitanud, weistel peab seda ometi olema. Miks? Sellepärast et nad weised on. Meil, inimestel, on Sumal midagi fangemat kaswatanud ja mõistuse ka annud. Mispärast? Sellepärast, et me seda peame tarwita-tama, mis tangud mul ka peas on — olgugi, et neift suurt asja pole — nad ütlewad mulle ometi, et peaga läbi seina jooksmine wõimata on ja et weiseid ilma weeta mitte ei saa kaswatada."

Silmapiilgu tõmbas Joe pea krae wahale, sest afunil, kelle nägu ilka tõmmumaks läinud, oli oma ees olewa leiwa-pätsi niisuguse liigutusega kätte haaranud, nagu oleks ta tahtnud seda wistamiseks tarwitada.

Kuid leib wajus jälle lauale, afunil tõusis illes ja lah-kus sõnalausumata toast, pea uhtelt piisti.

Näpa kui ta majast välja jõudis, ruttas ta kiivhunikute juure, mille all ta eluseltiline igawest und puhkas.

Seal istus ta pingi peale ja jäi tükiks ajaks liikumata. Siis ilmus ta näole meeleheitlikkus ja ta pani oma käed haua kohal kottu.

"Ema, aita mind, sest ma ei tea enam, mis teha!" kogeles ta. "Nägi lapsed on südamas minu wastu — ja mis pean ma wägiwalla wastu tegema? Aga ma ei wõi siit lahtuda, sest see oleks pahem kui mitteelamine, ema! Aga kudas pean ma meie püha õigust kaitsma, kui sa mind ei aita, ema?"

Aga meeleheitlik mees kuulis ainult ise oma karedat, kogelevat häält . . .

3.

Kui Tom Dugan ühel pealelõunal mureliku näoga elutoa aina ees seisis, kuulis ta väljas labjalööki ja nägi warsti peale selle wäikest ratsanikkude salka lähinemat. Ruttu astus ta kõõli ja pööras seal talitawa tütre poole.

"Näed on kohtuherrad, Emily," ütles ta ütskõikelt. "Uus insbener on neil ka kaasas. Nad on wististe isused — waa-ta, et neile midagi mõnusat wõid ette anda."

Alma wastust ootamata sammus ta jälle elutuppa tagasi ja läks sealt õue küllaliski wastu wõtma. Ta jõudis parajaste sinna, kui neli komisjoniliiget hobuse seljast maha hüppasid. Peale Gordon Harlandi oliwad kõik tulijad talle wõerad — ametnikud, keda hindamisetöö igalepoole saatis.

Wastastikune teretamine juhtus üsna sõbralik saama. Afunik andis tulijatele ridamööda lihtsalt kätt ja ütles mõne lahke teretusejõna, mille peale komisjoni esimees, paks wiiekilmeaastane mees, kes alati higi pühkis, niisama lahkestest wastas.

"Well, oma wahel ütelda, selles laawaaugus saame wäike eelmaitse suhu sellest palawusest, mis pörgus walite-wat," naeris ta. "Tõeste, mees, sin ülewal walitjeb ofte loll palawus — stia sõites oleksin peaaegu ära sulanud! — Nii on õige," jattas ta, kui nägi, et Joe hobuseid talle tahtis wita. "Kuiid enne õeruge neid tublikste ja enne täielikku jahtumist ärge neile juua andke!"

Joe naeris kavalaste, afunik aga kehitas õlgu ja jäi äkitsest üsna tõsiseks.

"Ärge ilmaaegu kartke, herra," ütles ta. "Mis teie hobused sin ülewal meil juua saawad, seda wõib sõrnikübara mõeta. Teie olete hoolt kannud, et west meil kallits on läinud."

"Oh häda!" Paks mees puristas. "Seda oleksime pidanud ette nägema! — Wälk ja pauk, mees, kas räägite tõsiselt? — Minul on janu kui hobusel, ja kui ma muudu ka just suur wee sõber ei ole —"

"Herrade eest on hoolitsetud," rahustas Dugan. "Minu kaljufelbris seisab õunawein jääkülm ja maitseb paremine kui west," jattas ta naljatada katkudes. "Janu teie tunda ei tohi. Aga loomadega on teine asi." Etteheitwalt otsis ta pilli Gordoni. "Niikaua kui mina sin ülewal elan, jäi jõi tänawu esimest korda kuuwaks. Ja mitte ainult sin orus, waid ka ülewal mägedes, kus wett muudu ifka külluses oli, niritsewad allikad ainult wähe weel. Mina pidin sellepärast suurema jao oma karjast odawalt ära müüma, kui nende suurma ei tahtnud. Ja jah, herrad, neljateistkümmne sulase asemel on mul neid nüüd ainult ainult weel kolm, ja nendelegi on mul weel waewalt tööd. Alles mõne nädala eest oli asi weel teine. Ütelge ise, mis kurja on teile waesed loomad teinud?"

"Nemad ei tarwitseks tõeste kannatada, kui teie oma saatusega rahul oleksite," tähendas nüüd Gordon ja wõttis afuniku käewarrest sõbralikult kinni. "Teie peaksite järele andma, kuni seks weel aeg on, ja oma tingimised tegema. Juba oma laste pärast ei peaks teie teile leplikult wastu-sirutatud kätt mitte tagasi lükkama. Teie oma mõistus peaks teile juba ütleva, et inimene peaga seinast läbi liitua ei suuda. Kas nüüd tahate wõi ei, wantumata tõeasjadega peaksite teie ometi äraleppida ostama."

"Eks me näe," wastas afunik tõrjuwalt. "Sga wiie wõi kuue aasta aasta pärast puhuwad õhinooktuuled. Umbes

tulewal on neid jälle oodata. Kui nemad on puhunud, siis räägime edasi."

Siis muutus ta nägu jälle lahkest, ja ta pööras piinli-kult puudutatud komisjoniliigete poole.

"Ärge pange pahaks, herrad. Kõigepealt olete wististe isused ja janused — ja mis asi teid stia ka ajas, minu laud on teile ometi kaetud. Kas olete nii lahked?"

Rutjuwalt tähendas ta maja poole ja sammus ise sinna kõigepealt.

Aljata oli Gordon siamaani filmadega Emilyt õstunud. Kõik wiimased pikad kuud oli ta peaaegu igapäew afundu-lesse ratsutada kawatsenud, kuid pakiline töö ja ka selle roh-kus ei olnud talle mahti annud kawatsust teoks teha. Nüüd soowis ta karsitult seda kena neiuat jälle näha, kes tema peale esimesel korral nii sügawat mõju oli awaldanud. Ja et tal wiimastest küllaskäigust saadik kõõgiuks weel meeles oli, siis jäi ta teistest maha ja sammus maja taha.

Kui kiire tegewuses olew neiu äkitsest kõõgiukse wahel ootamata meest filmas, punastas ta sügawaste. Silmapilgu peatas ta kohmetult. Siis pühkis ta kae ruttu põlle sisse kuuwaks ja astus tulijale lahkestest naeratades wastu.

"Tere tulemast," ütles ta lihtsalt.

"Enam ta ütelda ei saanud. Waewalt et ta käsi paari sekundi Gordoni käes wiibis. Siis awas isa elutoa uste ja nikutas tema poole julgustawalt pead.

"Tee ruttu, Emily, herrad on isused. Mina toon keldrist weini ja katan laua."

"Kas ei wõi seda Bill teha — wõi ei ole ta Joega weelgi kodu tulnud?" küsis neiu.

"Ei, tal on weel ülewal mägedes tööd, enne õhtut ta ei tule. Alles 15 penitoormat eemal seisab esimene weeloiik. — Kas ei soowi teie ka tuppä tulla, herra?" pööras ta küsides insbeneri poole.

"Ma tahtsin miss Emilyle ruttu head päewa soowida," seletas Gordon. "Aga kas tohin teid aidata? Weini waa-dist välja lasta ostan ma hästi, sest minu isa pidas head tilgast lugu, õlgugi, et meil kainus walitjes — ja laua kat-mine on mul ka selge."

"Sellega kõigea saan üksi walmis, herra," otsustas afunik tagasi tõrjuwalt.

"Aga wõib olla, ehk wõib teid Emily tarwitada. Laske ta seob teile põlle ette." Ta naeris liihidalt. "Mina katan ainult kuuele, witeele küllalisele ja endale. Joe wõib väljas süüa, sest tema lobasuu eest ei wõi keegi julge olla," ütles ta weel kõõgilt lahkestes.

"Tohin ma teid tõeste aidata?" uuris Gordon, kui wana sammud waewalt oliwad kustunud. "Kas ma ka mõistan? Oh, preili Emily, ärge minu kunstisawust liig wiletsaks hinnate. Üliõpilasena olin ma oma beaktiikide poolest kuul-lus — teate ju küll, esite wõi pruuniks, siis teda ifka üle walada ja peotäis sibulaid pannile, kui lihawiljalaid wõdra-tatke, siis saawad nad juba mahlased ja kuldpruunid."

Nüüd pidi neiu ometi naerma; ta küpetas parajaste neljaskõigatud kanu warda otsas, ja sallis stia ka heamee-lega, kui Harland tema asemel astus.

"Tõepoolest, teie olete hästi õfaw," kiitis ta ja hakkas ise ruttu salatiit tegema. "Herrad peawad täna juba sellega leppima, mis on, sest teie tulite ootamatalt."

"Komisjoni peeti kinni," seletas insbener, kes tõsise meistriosawusega küpsist tulel keeras. "Mina ise oleksin stia juba wähemalt tosin korda heameelega tulnud, aga teie wististe ei suuda uskudagi, mis meie sugusel teha on — pea-legi, kas teen ka õieti?" peatas ta, "küpsis paistab juba liig pruuniks minemat!"

Neiu küttas, sest weel õigel ajal suutis ta küpsise kõrbe-mast päästa.

Muidugi ei tahtnud Emily lubada, et Gordon teda ka toitute lauakandmise juures aitas, aga Gordon oli juba lihawaagna kätte wõtnud ja wiis selle tuppä, kus teised komisjoniliikmed teda hurruga terwitasiid.

Toiduwõtmine läks lõbusalt juttu ajades mööda. Kange õunawein awaldas ka mõju. Warsti tundus ka wana afu-niku juures, kes nähtawalt sulawamaks sai, et ta meeleolu muutunud oli. Ta ajas juttu üheft ja teiseft asjast ja andis küllaliste küsimiste peale lahkestest wastusi.

Esimees katsus iga uue klaasi juures weini headust, nuusutas, maitstes ja raputas kaswara umbusaldusega pead.

„Sel weinil on mõnu,“ ütles ta kiites. „Kui ma ei teats, et teie meile õuna-weini annate, ma weaksin kihla, et see selge wahuwein on.“

Tom Dugan naeris ja fundis jooma.

„Well, herra,“ ütles ta nookiwalt, „weini on hea, seda tunnistab ka teie nägu, mis nagu kõige ilusam ehakuma pune'ab.“

Kõik naeriswad lustilikult.

Asunik aga kõigutas wiimast tilka oma klaasis.

„On tõeste joodaw tili,“ kõneles ta, „nüüd juba pea kolme aastane ja seistes heaks saanud — pealegi pole teie wõrdlus wahuweiniga sugugi paha, ainult et see siin langem on. Muudu segan teda weega, aga et wesi kalliks on läinud, teie herrad, teate ju, miks, siis joon niisama,“ lõpetas ta märksa tõsiselt.

Aga tema külalised oliwad nii heas tujus, et ta kaswawat waikimist tähelegi ei pannud. Wallatus kaswas weel, kui Gordon mehe omakaswatatud tubakast hakkas rääkima ja komisjoniliikmetes selle järele isu äratas.

Aga kui rohi neil juba piibus pragises, ilmus nii mitmele näole imestus ja üks teise järele lastiswad nad piibud ära kustuda. Nuttu wõeti sigarid asemele.

Ra Tom Dugan, kes külaliste tegewust enam tähele ei pannud, süütas temale pakutud sigari põlema. Aga juba mõne popsu järele pani ta selle kõrwale ja hakkas omakaswatatud tubakaga piipu täitma.

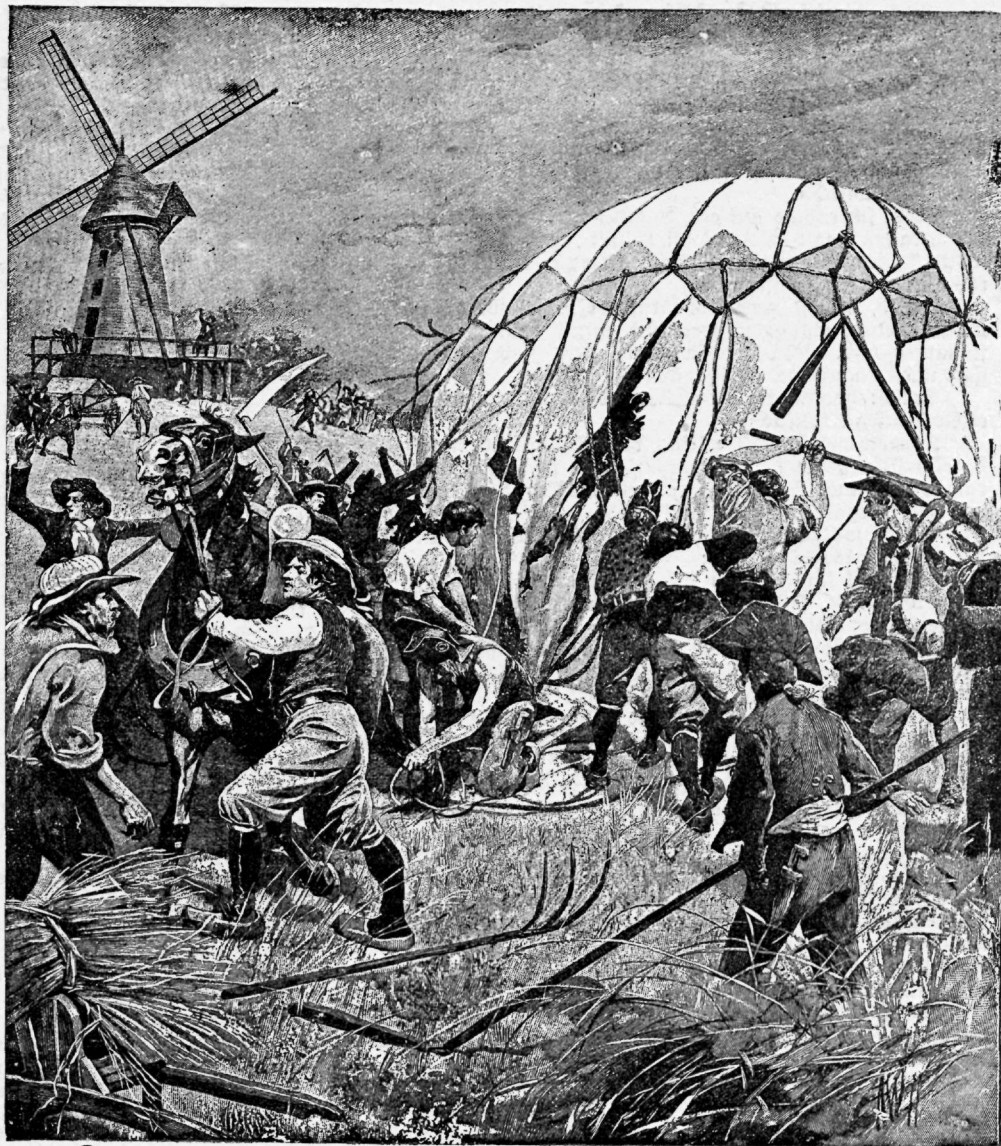
„Lootuslikult olete teie, herrad, paremad kui teie wilets tubakas,“ tähendas ta, mitte tähele pannes imestust, mis ta sõnad äratastiwad. „See on eht tubakas!“ — uhkete sõi ta suure kiwinõu peale, mille sissu Gordonile juba esimesel korral südame halwaks oli teinud — „ja pärast peate ka minu koduõlut maitsta saama, ainult ihe klaasi, sest tagawara on ohtas ja wett tema tegemiseks enam ei ole.“

Pärast toiduõtmist oli asunik nõus külalisi nende ringisõidul asunduses saatma.

Gordon Harland jäi teistest maha; temal oli lõbusam Emily seltsi otsida. Kuid see pidi, teadagi, jälle kõõgis sündima, kus neiu jälle talitas.

Kui Gordon nägi, et neiu nõusi pesema tahtis hakata, tahtis ta seda tööd tingimata oma peale wõtta. Aga sellest ei tahtnud neiu teadagi; mitte kuiwatadagi ei tahtnud ta teda lubada.

„Aga meie, poisid, pidime isamajas seda tegema,“ seletas Gordon. „Ja oli meile ise eestujuls ja arwas, et meil ial

Esimese sõja-õhulaewa saatust. See sattus maameeste kätte, kes ta puruks pekfid.

küllalt wara pole endid abielu tarwis ette walmistada. Meie kandsime siiski, puhastasime aknaid, floppisime waipasi wälja, sest et ükski töö meie tüdrukute arwates inimest ei alandawat.“

„Siin aga tuleb kõik teistki teha,“ piibus Emily teda tahtsada. „Siin wõib wett ainult tilgawiisi tarwitada. Seitsaadii kui meie kaew päewas ainult weel kolm ämbrit wett annab, on nõude pesemine otse teadufets tujunenud.“

See pidi lustilikult kõlama, kuid sala ärdus wärikes ometi neiu sõnades.

Raastundlikult waatas Harland temale näkku, silmitstes teda, kubas ta, warukad üles käänutud, wanni ees seisis, milles hull taldrekuid, mida ta pesema hakkas. Mõnigi armas sõna, millega ta neiu trööstida tahtis, heljus tal keele peal; aga ta jättis need ütlemata. Neiu oli nii palju päitsepaiestet südames ja ta oli oma arwamistes ning waadetes nii terve, et tal wõerast troosti tarwis polnud.

„Well, kõik lähed mööda ja õnnistatud kohtadest, kus wett küllalt, pole siin läänes puudust,“ tähendas ta kergeste. (Järgneb.)

Waitimine.

Italia keelest.

Ühes viie kaaskolbatiga oli mul õnn esimesena ilusasse, heledatest lõuna-päikeste kiirtest üle kallatud Trientist kümme penitõormat eemal mäeküljel asuvasse külasse Ospodatelosse sisse astuda.

Meie luuramine alataja taganewate austerlaste kannul.

"Kahelt heast soldatist on küllalt, et waenlase küla ära võtta," lausub wanaõna. Meid oli aga kuus. Kuid siiski töötasime ettewaatusega.

Kõlad, millest meie läbi läksime, ei olnud veel elanikest maha jäetud, olgugi et need küll ainult wanakesed, naised ja lapsed olid. Kõik täiskasvanud ja nooredmehed olid aga ühes taganewa wäega ära wiidud.

Sellest hoolimata oli meie käst antud kõige suurema ettewaatusega talitada.

Kõrgelt mäeharjalt näitas roobutomander mulle Ospodatellose küla peale ja käsits mind viie soldatiga sinna luuramisele minna. Ja olgugi, et elanikudki ära põgenenud on, kõit nurgad ja urkad läbi otstida.

Suure walge maja peale näidates, mis teistest kõrgelt üle paistis, käsits kapten:

"Kui teil tõrda lähed külasse pääseda, siis võtke see maja oma alla, sest et ta just Borgeausse wiival teel asub. Njage kõit elanikud wälja, kui neid seal veel järel on, kindlustage endid ja wõtke kuni terve bataljon teile järele kolib. Kuid hoidke elanike eest! Ärge neilt midagi söögi-poolist vastu võtke, ka mitte puuwilja!"

Ma walisin wiis ustawamat soldatit wälja ja astusin teele, mis järsk, kiwidest üle külwatud ja otaspuudest üle kaswanud oli.

Pärast pooletunnist wäsitawat ronimist jõudime küla äärde ja nägime, et Ospodatellose tühi on. Ainult sellejama walge maja korstnast, mida meid ära wõtta kästi, tõusis nõrkt suitsujuga, mis elanike seesolemisest tunnistust andis.

Täsa, sõjariistad wõitlusewalmis, waatajime kõit kiruga mahajäetud majad läbi. Siis lähinesime walgele majale. Kusagil hoowinurgas hautus meie peale koor ja koor ilmus noor hirmunud tütarlaps trepile.

Meid nähes lastis ta põlwili maha ja käja ringutades palus pisarilmil:

"Head soldatid! Ma palun, ärge Sumala pärast majasse minge, seal lamab surija! Laste mu heal wanaema-tesel rahus surra."

Kudas seda lapsepalwet mõista?! Tuleb ta südamest, wdi on — püümis? . . .

Ma wastasin kuiwalt:

"Ma pean minema."

"Ah, mu Sumal!" hädaldas tütarlaps. "Saage ometi aru, et wanaema sureb! Ta on püha, ärge rikkuge ta wiimaseid filmapillusi! . . . Wõtke, ma kutsun ema, see räägib teile . . ."

Ja pikk kuitetanud kurwa näoga naisterahwas tuli majast.

Meid nähes waldas teda kole hirm.

Tütarlaps sõjistas talle midagi kõrwa sisse ja noor naisterahwas hakkas ka wujutud häälil meid paluma, et meie mitte majasse ei astuks.

"Saage aru," rääkis ta. "Emake sureb. Tal jääwad veel mõned filmapillud elada. Pärast tema surma tehke, mis tahate. Oh, kui teie teaksite ainult! Kogu oma eluaja püüdis ta head teha. Ja oli õnnetu. Alalistest pisaratest jäi ta pimedaks, ja meie püüdsime, kudas aga wõisime, õrnuse ja hella hooliga teda ümbritsema. Meie warjajime tema eest sõjaalgu ja seletasime kostwaid suurteki paukusi suurte manöwritega. Ja ainult sellepärast, et ta wait-selt surra wõiks, jäime meie külasse, kui kõit elanikud põgenesid. Ainult minu mees, teisri metsawaht, läks ära. Sumala eest, ärge segage tema wiimaste filmapillude rahu, oma ema nimel, halastage ta peale — ärge tulge majasjel."

Ma olin sellest jüdamlitust palwest täitsa murtud, kuid ometi ei tohtinud ma käsku täitmata jätta.

"Waadake hooliga ette ja tulge minu järel!" ütlesin ma oma meestele.

Noor naine waatas meelt heites minu otja, kuna tütarlaps ennast tema ligi lihus ja ärdahte nutma puhkes.

Ma peatafin soldatifi.

"Wõtke. Ma lähen enne üksi."

Noor naene ei julgenud mind keelata, kuid tegi liigutuse, just kui tahaks ta mind rääkimast hoiatada.

Ma awasin ukse, ja, tõeste, laia wana tumedate eesriietega woodil lamas äralsõppenud wanake surmaeelfetes filmapilludes. Ühe liikumist kuuldes, tõstis ta omad pimedad silmad üles ja lausis waewaga:

"Wististe soldat tuli." Siis püüdis naeratada ja lisas:

"Tere, soldat!"

Tema tütar ulatas mu kõrwa juure ja waewalt arusaadawalt sõjistas:

"Meie ei rääkinud talle, et sõda on, sest et tema mees ja wend Solferino juures surma said ja ta neid taganutes pimedaks jäi. Müüd on ta pojad, minu wennad, sõjas. Tema teada on nad aga ainult kroonuteenistuses."

Meil ei jattunud jõudu talle ütelda, et waenlane meie maale sisse tungis ja et meie wägi taganeb. Siin tulite teie. Ta ei furnud veel . . . Sumala pärast, halastage, minge oma teed! . . ."

"See on wõimata! Ma jain käsu seda maja, kui tähtsat seisukohta, ära wõtta ja ma pean, kas mis tahes, käsku täitma."

Ma hüüdsin soldatifi.

"Tulge, wennad! Olge endist wiisi tähepanelitud ja ettewaatlitud ja minge teisele korrale. Seadke endid seal sisse, ma jään alla."

"Muud käsku ei ole?"

"Ainult, pidage täielist waitust. Ärge rääkige ainustki sõna."

Noor naine waatas hirmu ja meelegeitega minu peale. Seda piinas mõte, et kõit ta wale asjata oli, sest surija woodile liginesid sõjariistad waenlase soldatid.

Üks teise järele, waitides astusid minu mehed majasse, läksid toast läbi ja hakkasid treppi mööda teisele korrale minema.

Neide sammusi ja sõjariistade kõinat kuuldes, püüdis wanake tõusta ja waewalt kuuldawalt sõjistas:

"Tere, soldatid!"

Keegi ei wastanud.

"Minu tütar," sõjistas ta uueste, "tule siia! Ma kuulen halwaste. Wististe mitu soldatit läksid . . . Ma wist ei kuulnud, kui nad mind teretajid . . ."

"Sul, emake, on kahjulik rääkida . . ."

"Pole midagi. Ma tahan rääkida . . . Ma olen nii õnnelik, nii õnnelik! . . . Rõstia neid millegiga. Ütle neile, et minu pojad ka soldatid on . . ."

Oh, kui mu mees ja wend mitte Solferino all surma ei olets saanud . . . Ja kui sõda olets . . . Meie wäed wõidatfid . . . ja meie wana teiser . . . Ta on niisama wana kui minagi . . ."

Liigutatud, põrutatud astusin ma tahtmatalt tagasi. Mu mõel kolises weidi.

Surija sõjistas uueste:

"Üks soldat jäi veel tuppa. Ma tunnen seda . . . Oh, mu Sumal, minu läheduses on soldat, kui ma suren . . . Minu mees . . . wend . . . keda ma kogu eluaja taga nutsin. Aga nüüd olen ma õnnelik, sest et mu peotfi juures meie wahwa wägede soldat seisab. Ta kujukab enefega minu tapetud meest, wenda . . . ja mu poegi ka . . . Tule ligidale, soldat ja anna oma kangelasetafi! . . . Mul on nii kergem surra . . . Tule! . . . Su käsi, warisef! . . . Ütle, mispärast? . . ."

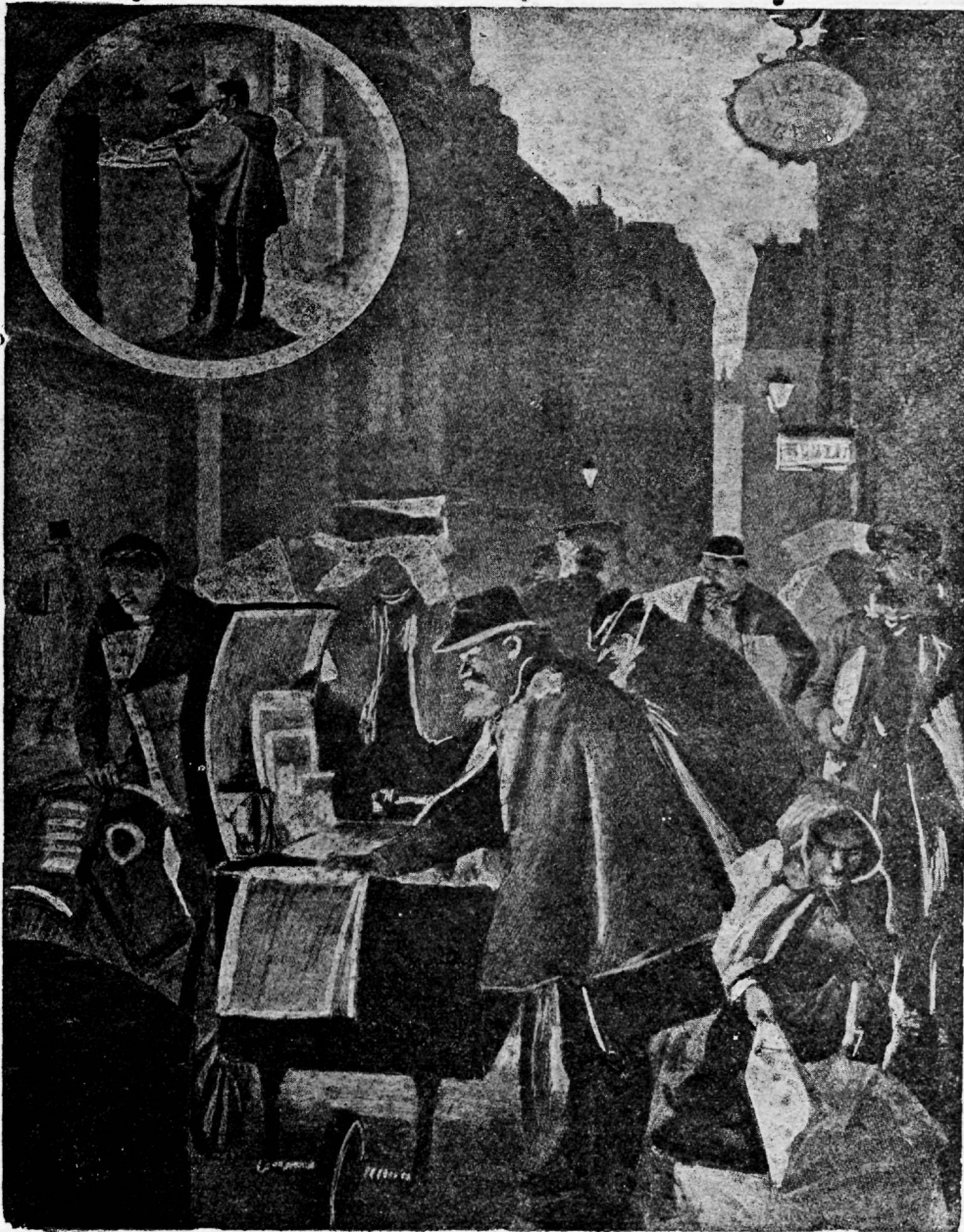
Wuljuw hirm waldas mind, kui ma surija pimedatesse filmi waatafin. Minu pea kohal kostiwad tumedad hoobid — minu soldatid tegid seal seintesse kuulipildujate jaoks aukusi.

"Sumala pärast, hea õhwitser," kuulsin ma korraga tütarlapse paluwat sõjistamisest. "Ütelge Satja keeles ainult üksainus sõna: "Mutter". Ta on nii õnnelik! . . ."

*

*

*

Verduni lahingute puhul Pariisis. Ajalehti müüdi kolm korda rohkem kui muidu.
Pildil: ajalehemüüjad varasel hommikutunnil.

Ma ei ütelnud seda sõna. Ma ei tahtnud sellel pöru-
taval filmapilgul surija ees waletada.

Kuid laastundmuse pärast ei ütelnud ma ka midagi
muud.

Eäielises waituses seisin ma kuni lõpuni selle naiste-
rahwa, sõdatori naise ja ema woodi juures, kes selle tõttu
õnnelikuna suri, et ta oma külmaits minewat lätt sõdatori
läes wõis hoida, seda aimamata, et see sõdat tema ijamaa
waenlane oli . . .

**Meie Matsi järgmine (101.) sõjanummer ilmub
23. juulil.**

Üks paljudest.

„Wenakene, tui ma langen, siin mu kiri emale,
saada kätte!“ — „Sah ma saadan.“ Tuli awas wõitluse.

„Sittubega!“ käis komando, pulemeti raginal
wõeti wõderad kaitsekraawid, taga suruukeha-wall.

Pojakene mulla pões, kodu loeb emake:

„Elus, terve. Tulelinilt sain reserwi puhkele.“

Pisjar langes kirja peale, huuled palwel liiguwad:

„Pojakene, tunneb süda: se ei ei puhka elawad.“

As Wosdam.

Johan Lilleorg,
Taruastust.
Tegewas sõjawäes.

Jüri Kurik,
Wõlondikt.
Teist korda sõjainil.

August Tikutaas,
Kabala w.
Teist korda sõjainil.

Joahim Aule.
Teadmata kadunud.

Abrian Aule.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Lempu,
Saaremaal.
Sõjawäesjal.

Jaan Mumm,
Summuist w.
Vangenud.

Heinrich Kast,
Kallinaast.
Tegewas sõjawäes.

Robert Krudenbrunn,
Mistikult.
Sõjawäesjal.

Paul Waldmann,
R. Jõesuust.
Saawat. Väitlaste batal.

Mis Saksja ja Austria sõjawangist tagasi tulnud inwalidid jutustavad.

Torneo. Väite aurupaat weab oma järel kahte pargast inwalididega. Woolus on lange, juunikuu on Torneo jões west kõige suurem: aeglaselt liiguwad pargid wastu wett illesse. Inwalidid tuuakse Rootsi poolt.

Juba lehwib punane rist laewafilla ees, muusikatöör fillal algab hymni, pargalt kostab wali hurra; pargas on laewafillal.

Palsjude wäsinud sõjatangelaste filmas hülgawad pifirad, kui nad helide saatel pargast jälle W e n e p i n n a l e astuwad . . . Kuid kõik ei astu enam ise. Ühte talutawad, teist kannawad sanitarid, kolmandamal wajakswad eht ka paar rõemupisarad filmadest palgedele, kuid filmade asemel mustawad tal tühjad augukesed . . . Üks jalkfond inwalidid aga ei märka enam ümbrusest midagi . . . Ühesugune tuttar ja wõeras on neile kõik, kodumaa ei suuda neile enam midagi anda . . . Rii tulewad partii teise järele — inwalidid. Mida nad jutustawad?

Kõige esimene, asti muidugi, nälg. Kuidugi eht weel mitte just sõna tõttes mõttes, kuid ometi . . . Poolled inwalidid on kardetawas rinnahaigusel — halwa toidu mõjul. Muku wajunud palged, lahwatanud noored mehed — jälle nälg. Ja siis need juured suruataid wangide laagrite juures Saksamaal ja Austrias, milledest kõik jutustawad? Muidugi on siin ka kliima, korteri ja lehatatte olud tihti mõjuwalt halwad — peaosja etendab siiski halb toit. Sedagi halba toitu on nii wähe, et keegi sõjawang, söömist lõpetades tundnud ei ole, et tal kõht täis oleks saanu . . .

Palju tänu wõlgnewad meile sõjawangid laagrites olewatele Prantsuse ja Ingliise kaaswangidele, kus neid on. Need saada pea iga päew eht päewa takka kodumaalt pakki; elawad ise kodumaa leiwast, peale selle olla igapähe siis weel 2—3 hoolealust wenelast . . .

Tõlle aetakse sõjawangidest igapähe, kes wähegi liigutada wõib. Muu töö puudusel lastakse kas wõdi sönnikuhuni-kuid ühest kohast teise ja jälle tagasi kätutada, kuid wahtida keegi ei tohi. Soode kuwatamise, sökaemanduse, raudteede ehituse ja muude raskemate tööde juure, mille tarwis muudu naljalt tööjõudust poleks leidnud, pruugitakse nüüd odawat sõjawangide jõudu. Peaasjalikult olla aga maatindlustuse tööd sõjawangide teha . . .

Wilestatest tööoludest Italia wäerinnal Tyroli Alpides kõneles keegi Eesti suguwend. Peale nälja ja külma surra seal paljud eellinil töötajad sõjawangid Italia kuulidest . . . Wastuhakkajatele aga antakse otsekohe ihunuhtlust, teistkordseid wastupanejaid aga poodawat kättipidi kuuels tunnits wäikese waheaegadega illesse, kuna welster külma weega juures waatab . . .

Keegi wenelane jutustab, kuidas Austrias ja Saksamaal paljudes laagrites juutide ja muude muusufuliste juures tihutustööd tehtawat. Neid pandawat ifelaagritesse ja sunnitawat siis näljutamise abil kas Saksamaa eht Türgi poole sõtta astuma. Surm siin, surm seal. Peale juutide ja wäheste muhamedlaste minna need katked siiski teistejuuliste juures nurja. Poolakad ja russinlased olla slaawulisele truud . . .

Kolesiidametalt peawad endid paljudes laagrites järelwaatajad Saksja alamohwitserid Wene inwalidide wastu illewal. Kufagil oli üks niisugune baraki järelwaataja oma koera kartudega komberdajaid inwalidid maha kiskuma õpetanud, nende kullumine oli temale siis suurt nalja sünnitanud. Kellegi teisele oli jälle nuudi pruukimine saunas ife-äralist lõbu teinud.

Lühidalt: Wene sõjawangide elu ja olu olla Saksamaal ja Austrias wäljakannatamata raske. Ühed ägawad laagrites, teised pimedates sökaewandustes ja eellinidel kindlustetööl. Kes aga wähe pääseb, paneb jooksu, olgugi et trahwid suured ja jooksiutuel põgenemine sugugi naljaasi ei

Johannes Korn,
Ratwesk.
Tegewas sõjawäes.

Johannes Gallun,
Paide kr. № 4
Soõpidatis surm. 29. IV. 16.

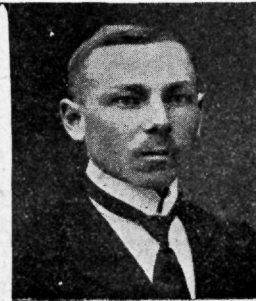
Ed. Koop, Pärnu kr. ja J. Grünberg,
Tartu kr. Tegewas sõjawäes.

Paul Meerits,
Õõdistut.
Tuleliinil.

Ernst Terepson,
Narwa.
Sõjawäes.

Jaan Stern,
Wastemõisa w.
Saksamaal wangis.

Jaan Keili,
Tartwaskr.
Tegewas sõjawäes.

Tõnis Land,
Õõja algusest sõjaw.

Julius Mellis,
Tapa.
Tegewas sõjawäes.

ole. Waewalt pääsewad 20 põgenejast 3—4 sibile. Surm siin, surm seal. Siiski olla nüüd suwel terve Saksamaa ja Austria põgenejaid sõjawangisi täis...

Wenemaalt lahtuwate inwalidide — sakslaste meeleolu on minewa aastaga wõrresdes, kus Saksamaa weel wõidujalalt seisib, palju langenud. Pea kõikidel on esimeseks küsimiseks midagi kindlat rahust teada. „Kõige parem oleks, kui see terve kupatus pea lõpeks! Herradel on pead plaanisi täis, meie aga kanname nüüd purustatud kontisid,“ ütles üks sakslane.

Leidub siiski ka weel Saksamaa jõu sisse ustujaid. Nii arwas keegi preislane: „Kui wenelased meid Poolamaalt wälja ajada tahawad, siis ei leidu Wenemaal weel inimesi küllalt, nad peakiwad neid Amerikast juure tellima.“

Päris himu otsas on austrialastel. Poolakad ja teised Slaawi tõugu rahwad aga räägiwad awalikult, et nad enemalt Wenemaale jääks. Olla neil peale sõda kodumaal nii kui nii wõimata elada...

Rooga olla kõigil Wenemaal küllalt olnud, sakslaste arwamise järele jätta aga roog mõnikord soowida üle. Wenelaste kopsajupp ja tatraperid ei olla ju toit...

Ka külm olla Wenemaa, iseäranis aga Siber. Soome-maa oma taljude, järweide ja korraldustega näib neile meelbiwat...

Cestlasti oli 1. maist kuni 20. juunini Tornoe kaudu tulnud inwalidide hulgas:

1. Jaan Tamn, Tall. kr. Alef. wallast ajat.
2. Andres Waim, Hiiumaalt, Ennaste w. tagaw.
3. August Wähi, Wõru kr. Rõugust, ratnik. tiisk.
4. Karla Reis, Wirumaalt, Jõhwist, tagawaw.
5. Aug. Põhi, Wil. kr. Saewere w. ajat. tiiskuses.
6. Alef. Tatar, Saaremaalt, Riheltonna w. ajat.
7. Jaan Kärt, Ratw. kr. Riltst, ajat.
8. Hans Warik, Wil. kr. Tartwastu w. ajat.
9. Ludwig Kruda, Wõru kr. Alef. w. ajat.
10. Mart Müür, Tartu kr. Tõrma w. ratnik tiisk.

11. Jaan Pärn, Tartu kr. Tõrma w. ratnik tiisk.
12. Pärtel Siitam, Pärnu kr. Wolweti w. nerwih.
13. Karl Punn, Saaremaalt, Suuremõisa w. tagawarawäeline, tiiskuses.
14. Arni Kurep, Tartust, wabatahtl.
15. Joh. Pefur, Tall. kr. Rohila w. ratn. tiiskuses.
16. Bruno Petai, Wõru kr. Rõugust tiiskuses.
17. Aleks. Nunroos, Tall. kr. Päästüla, Saue w. ratnik, tiiskuses.
18. Willem Koosimann, Tall. kr. Rapla w. ajat.
19. Alef. Liimukas, Wil. kr. Uue-Põltsamaa w. tagawarawäeline.
20. Aug. Weisman, Tartu kr. Laiuse w. ajat.
21. Urit Mikkeljaar, Walgast kooliõp. tiiskuses.
22. Aug. Nahkur, Rautasiast, Свето-Садокъ'i as. ajateenija tiiskuses.
23. Abel Oting, Petrogr. kub. ratnik.
24. Joh. Kummel, Pankowka Cesti as. Usa kub. ratnik.

Авг. Мейкопъ.
Tegewas sõjawäes.

„Teaduse“ kirjastusel ilmunud raamatud

Minu sistem. Kirjutanud J. P. Miller, insbener-leitnant Daanimaal. 41 pildiga, mitme tabeli ja kokkuseadja näoipildiga. Hind 50 kop. Ainult 15 minutit igapäewast tööd terwise heaks. Seda raamatut on enam kui 500.000 eksemplaris kõigis haritud rahwaste teistes ära müüdnud.

Raamatu kokkuseadjal J. P. Milleril on 123 esimehe järgu auhinda. Maailma ajakirjandus on selle raamatu üle ainult kiitwaid otsuseid andnud, ja asjatundjad peawad Milleri õpetusi üheks kõige paremaks.

Prantsuse sõjameeste harjutused Mailly laagris (Prantsusmaal), kus ta Wenemaalt päralt jõudnud Wene väed enne lahingurinnale marsimist peatasid.

Eesti sõjameeste kirjad.

2. juunil uue kal. jär.

Kallid wanemad!

Katsun täna vähe pikemalt oma reisust ja praegusest elust kirjutada.

Ragu teate, sõitsin ma 1916. aasta algul 2. jaanuaril Petrogradist välja, lahtlused ja lootused südames. Irutskis pidime kõigest paar päeva peatama, elasime seal aga 17. jaan. kuni 23. veebruarini. Elasime seal kaunis hästi, tenas eramajas, atnad vastu Ungara jõge, ja selgetel päevadel paiksid isegi Baltali mägede harjad. Siis algas reis ilma pikema peatusteta.

Huwitaw sõit läbi Wene ja Jaapani Mandshuria, kus filme eest endised kuulsad lohad, Mukden, Paojan ja teised mööda libisesid, lõppes Dairen'iga (Daljnõi), Kollase mere ääres, kuhu 3. märtsil jõudsim. 5. märtsil algas määratu merereis. Enne Singapore jõudmist kannatajime Lõuna-Hiina meres veel tormi all, mis mulle igatahes dige huwitaw oli.

15. märtsi õhtul terwitafid meid Singapore sadama tuled. Waewalt peatas laew, waewalt olid trepid alla sillale lastud, kui ma teise eesklaasiga sillale hüppasin ja siis koge rikkadega linna sõitsime (Kitska on kahe rataga karu, mida pärismaalane weab.) Malailane wedas meid galoppis keelkonna ja siis alustajime hulkumist. Edeste, ei uskunud, et troopitalinnad nii muinasjutuliselt ilusad ja wärwirikkad on. Heledates wärwides on siin kõik, pärismaalased mustad ja kollased, nende wärwilised riided, majad, tuled, kõik see on põhjamaalase filmale nii wderas aga fiiski nii kütkestaw, ja laua mäletan ma oma esimefi muljeid Singaporist.

Kusagil uulitsas pidafid meid keegi Inglis merewäe ohwitser ja punaseristi soldat kinni, kes meid siis restorani wiisid Inglis-Wene sõprust jooma. Oma Inglisekelega sain dige hästi toime, pealegi püüdsin tee peal juure õppida, mille jaoks mul Petrogradist raamat ligi oli. Pärast näitafid inglased meie linna toredamaid kohti ja alles kell 1 õõsel jõudsim laewa, kus kõik juba magafid, tagasi. Teisel hommikul peale rahajamist sõitsime jälle linna, kus jälle õhtuni aega wittsim. Niijama ta kolmandal päewal. Igalpool wdeti imehästi vastu, rikkad Inglis kolonistid olid omale spordiks teinud, meid kõigeparemates restorantides kostitada, ja olin ise sealjuures, kui keegi inglane meie nelja wenelase eest 200 dollarise arwe maksis (1 Singap. dollar — 1 rbl. 40 kop.)

18. märtsil algas sõit Ceyloni saare poole, kuhu 24. märtsil jõudsim. Colombo on veel toredam kui Singapore,

Maine.

Kes on, kes aknast wälja waatab
ja ohtab soojal suweööil;
kes igatsedes kodu ootab
meest . . . käies raskel põllutööil.

Kes abra taga higistades,
peab walu rinnas wõtjama —
Last wastu rindu pigistades,
peab kuiwatama pisara.

See talunaine, lapse ema,
kes kodu jäänud ütkinda —
peab töös ja waewas kannatama,
meest waenuväljalt ootama . . .

Karl Kaafil.

Edjawäljal.

kuid nüüd oli film juba lõunailuga rohkem harjunud. Jällegi wdeti meid hästi vastu, kostitati ja kälwati kingitustega üle. 27. märtsil sõitsime Colombost wälja Afrika kalda poole, kuhu 5. apr. jõudsim, wäitkesse Prantsuse afumaa linna Weni lahe ääres. Linnas ei olnud iseäranis midagi huwitawat, sõitegi taimelst ei kaswa seal ja ümberingi lainetab kõrbe, kust ainult kamelitega läbi pääseb.

Sealt algas 8. apr. huwitaw reis läbi Bab-el-Mandebi merekitsuse, Punase mere ja Suezi kanali. Kõige huwitawam oli muidugi reis läbi kanali, mis kõigest 80 sammul lai on. Seal oli kõigepalawam päew terwel meie reisul. Colombos oli igatahes 30 kraadi ümber, aga kanalis oli isegi tuul nagu ahjuft puhuw ja Inglis soldatid, kes kanali ääres wahiteenistuses, ei saa wist muud tehagi kui wees kütitada. Port-Saydis ei peatanud meie kuigi laua ja sõitsime wälja Bahemerde. Peatasime seal weel ühe saare juures ja 20. apr. w. t. j. paistis Prantsusmaa kollas. Põik, huwitaw ja karbetaw reis oli möödas. Neli päewa anti aega Marseille näha, ilusat Marseille, mis weel sellepoolest huwitaw oli, et seal wiimase kui ühe liiduriigi soldatifi näha wdis. Prantslased mitmewärwulistest mundrites, peenikes inglased, panamatübarates Austraalia wäed, itallased suled tübarate peal, serblased punastes mütkides, belglased keepides, toredad pilad hindulased turbanites ja mantlitega. Ja nende hulka tulime weel meie, wahwad wenelased, keda ta siin toredaste vastu wdeti.

Reis raudteel oli jällegi huwitaw ja wahelbuwitas. Tee ääres jaamadest karjuti „Vive la Russie“ (elagu Wenemaad), millele mürisew Wene „hurraa“ wastu kõlas. Huwitaw waheluhtumine oli Lionis jaamas. Parajaste wahetajime meie terwituji prantslastega, meid kostitati muidugi jälle, kui põhja poolt rong wangiwõdetud satklastega jaama ette wuras. Imestusehüüded kõlasid, kui satklastes meid nägid. Nii suurt sõprusetunnet ei uskunud nad liitlaste wahel küll mitte olewat. Wenelasi, keda nad Däina ja Dnjestri ääres oma vastu nägid wditlema, pidiwad nad ta Prantsusmaa pinnal nägema. Kui palju tutvust teadares teha tuli. Igalpool Lionis, Maconis, Moutbarbis, Dijonis, igalpool wahetajime adresfidega. Esin ennaft Marjeilles üleswditta ja jautasin tutvuste tuhinas kõik pildid laiali. Selle eest saan igapäew kirjalefi, kõigeparemate soowidega ja isegi ühe patti, pesu ja magusasjadega sein ülella Marjeillest.

Nüüd elan siin wäitkes Prantsuse linnas dige hästi. Elu on terge. Ümberingi on ilusad lohad, kus dige tihti jalutama käin. Wahel mõtlen muidugi koju peale, on kahju teiest, et nii ütki elama peate. Kuid loodan, et teid ilka weel näha saan ja siis parem elu algab. Uun et targemalt olen saanud kui seba ennem olin. Olen palju näinud, palju tähelepannud, ja natukesi eluõskamist omandanud.

Ratsawäelaste wõitlus. Pildide Wene-Jaapani sõjast.

Elan korralikult. Rahalistest külastest saan hästi läbi, sest et 1 frank 10 sant. päewas saame. Peju on mul 4 paari, lasen seda pesta. Taskuraha on ilka kuu läbi ja hädas pole veel olnud. Minult kirju ei saa teilt ja see teeb nuuret. 25. märtsil oli wiimane kiri kirjutatud, mis teilt sain. Sel päewal olin parajaste Colombo linnas. Olen teile Maršeildest kaarta saatnud, loodan et lätte olete saanud.

Kirjutage tingimata kohe.

S. Armann,

Mis me unustame.

Oh kui suur, kui suur on ilus ilmamaa,
kuid kui wähe, wähe tunneme ta tuuma!
Wäike on me süda, täis ta tulist kuuma,
aga temagi on meile tundmata!

Onne järel jookseme kõik kaugele,
laia ilma uurime sin igal ajal,
aga unustame, kahjuks, omal rajal,
kõige tähtsama maailma — südame!

A. Põld.

Supelused Pirital.

Richard Charles.

Worstmanni abielupaar oli tulnud Piritale suvitama. Rahjaks jäiwad aga Worstmannid kortli üürimisega hiljaks, nii et nad mere ega jõe äärde ei wõinud asuda, kus hea oleks mõlemil igal õhtul suplemas käia. Sellegi peale waatamata oli herra Worstmann õhtuti kadunud. Kui Worstmanni abikaasa omalt mehel päris, kuhu ta minna, siis sai ta alati wastujeks:

„Ma lähen sõpradega suplema . . . Meid on seal tubli seltskond, kes wõidunumisi ja muid kasulikke harjutusi terwisele kojutufeks toime paneme.“

Kurwa südamega istus prouatene kodus ja saatis nutraid õhleid taewa poole. Sealt aga abi ei tulnud.

Ühel õhtul tuli proua Worstmannile sõbranna Kena wõerfiks, kellel kats täiealast tütar. Kui proua Worstmann külastiselt päris, kuhu tema tütrele on jäänud, siis wastas wanaproua:

„Nad suplewad.“

„Kõik suplewad,“ kurtis proua Worstmann, „mina aga ei saa ühtigi supelda; mees on igal õhtul kottu ära suplemas, kuna mina kodus pean istuma.“

„Teie wõiksite meile suplema tulla . . . plitabel on enam jeltsti,“ ütles proua Kena.

Proua Worstmanni nägu hülgas rõemust.

„Teie ei wõi arvata, kuidas see mind rõõmustab!“ hüüdis ta. „Ma tulen praegu, kui teil midagi selle wastu ei ole?“

„Ei midagi,“ wastas proua Kena.

Nüüd wõttis proua Worstmann kummutist lina, kuna ta ka küünte kääru ei unustanud. Siis jäeti maja tüdrukupooleks.

Sel ajal hiilis herra Worstmann tibatilukesi pöesaste warjus jõe ääres ja piüdis teisele poole kaldale piiluda. See oligi tema igasõbrane supeluskoht, aga ainult selle wahega, et ta ise kunagi „sõpradega“ suplema ei läinud, waid neid pöesaste warjus wähtis. Need sõbrad ei olnud aga meesterahwad, waid naisterahwad, mis põhjusel ta oma sõprust endal pidi pidama. Suplejad oliwad proua Worstmanni sõbranna Kena tütreid.

Herra Worstmann ootas, aga oodatud paarist ei olnud veel näha. Aga ootaja kannatus on suur, pealegi kui midagi loota on. Oletas herra Worstmann tusagil weiniabas ootama pidanud, siis oletas ta ammugi jalad teinud.

Waimaks ilmusiwad supelusmajakese astmele, mis wette wiis, kats neitsikesi: üks pill ja peen, teine lühike ja jäme. Esimese pilguga wõdis näha, et herra Worstmanni wäljawalit kuigi halb ei olnud. Ta ajas omad filmad kinni, mis muidugi raswase pea sees wäiksed, ja waatas ning waatas. Nad oliwad alles lõpulitult tujunemata neitsikeseid.

Worstmanni suu läks wehiseks. Ta kahmas taskust paberossi ja süütas sellele, salatesi ümber waadates, tule otja. Kui ta pea ülesse tõstis ja kuulatas, kuulduiwad supelusmajast wõerad hääled, kuna neitsikeseid majakesesse roniswad.

„Täna saab laialt näha,“ mõtles Worstmann ja seadis ennast istuma.

Ta kuulatas. Et tuul wastast oli, siis kuulis ta ühe lause:

„Meil on heameel, et meil suplemas hakkate käima; on lõbusam, kui enam suplejaid on kui kats.“

„Ka minul on hea meel,“ mõtles Worstmann, „aga halb meel oletas, kui ta nende neitsikese ema on.“

Ta ootas põnewusega, aga kedagi ei ilmunud.

Ta waatas. See, mis ta nüüd nägi, pani teda imestuse pärast taretama. Mõlemad preilid seiswad supelusmaja lähel alasti, kuna kolmas astmetel istus ja warwastelt küünu lõikas. Et ta jalajuures kibedaste ametis oli, siis kumardas ta ennast ettepoole wimma, nii et filmnägu näha ei wõinud.

„Ah, kui juurepäraline,“ mõtles Worstmann. „Rahju, et minul binokliit ei ole!“

Ta waatles, wõrdles ja arvustas, kuna ta uut daami preilidest palju ilusamaks pidas. See oli wast nauding, mida ta hing tundis!

„Waja katsuda temaga kuidagi tuttawaks saada?! . . . Misjuguine gratfia! Misjuguised rinnad! Misjuguine mar-moritaoline ihu! Misjuguised jalad! . . . Ah, kui ta wette tututs ja uppuma hakkats . . . see oletas alles mulle õnn!“

Samal filmapilgul kuuldas karjatus. Worstmann nägi, kuidas tundmata daam, juurepäralist lukerpalli tehse, wette tukkus, pea ees, jalad järel.

„Mis nüüd?“ jähwas mõte Worstmanni peast läbi. „Nüüd olen ma õnnelaps; selle eest, et ma teda päästan, andub ta tingimata mulle.“

Worstmann ronis nii kiireste kui jalad andsiwad, ülewalt mäelt alla kaldale, kus ta westi ja pinsati seljast wõttis. Järgmilisel filmapilgul hüppas ta wette.

Supelusmaja esisel karjuwad aga kolm naisterahwast midagi „appi!“ taolist ning wehisiwad kättega mis wõiswad.

Worstmann ujus uppuga juure, haaras selle juustest kinni ja piüdis teda siis ümber pöörata. See oli madal koht, waewalt rinnust saadit. Worstmann lasti jalad põhja, tõmbas naisterahwa oma juure ja wõttis siis oma süle. See oli alles tundmus, mida ta oli igatsenud! Nüüd kandis ta naisterahwa supelusmajasse. Seal haaraswad kõi noored naisterahwad riiete järele, et neid wiigilehe asemel tarwitada.

Kui Worstmann nüüd daami ühele pingile paigutanud ja talle näkku waatas, siis alles nägi ta, et see keegi muu ei olnud, kui ta — naine.

„Et ta pagan ei uppunud!“ mõtles Worstmann, ja ta lõbus meelesu langes.

Selgus, et uppunu weel uppuda ei olnud saanudki, waid ainult wannu oli wõtnud, nii et ta enne äratamist ellusse ärtas.

Kui abielupaar õhtul koju läks, sõnas proua Worstmann: „Seda sa seal sõprade juures käid . . .“

„Mind tõmbas instinkt sinna; loodus on täis mõistmata saladusi,“ torises Worstmann.

Sellest saadit ei käinud aga enam kumbki suplemas.

Lihne abinõu.

Proua A.: „Sinu mees on piibumees, aga ükski kolmest pojast ei suitseta. Kuidas see ometi on juhtunud?“

Proua B.: „Oh, see asi oli wäga lihtne. Kui ma ühte poistest nägin piipu suitsetama, ei keelanud ma mitte, waid sundisin teda lohe teise piibutäie weel ära tõmbama. Ükski nendest ei ole pärast seda tubakasuitsu wõinud kannatada!“

— is.

Hunt! Hunt!

„Sa tuletad mulle väikest poisit meelde, kes harjunud wiisi järele ikka karjus: „Hunt, hunt!“

„Kuidas?“ küsis Madelaine, püüesid filmist pühkides.

„Kas sa siis seda muinasjuttu ei mäleta, kus väikene karjapoiss teistele laebas, et hunt tema lambaid ära tassiwat, kui mehed aga appi tuliwad, siis tuli wälja, et hunti pole olnudki, pois aga tundis rõemu, et ta teisi petta sai. Ükskord hakkas ta jälle karjuma: „Hunt! Hunt!“ Seetõrdu oli kõeste hunt ta karja hulla tulnud, aga et keegi enam tema karjumise peale appi ei tulnud, siis wõis hunt rahuliste lambad maha murda.“

„Ja, aga mis sarnasus sellel siis minuga on?“ küsis Madelaine oma laulatusõrnu musta keerutades.

„Seda jätan sinule järelmõtlemiseks.“

„Ei hakka, ei hakka mõtlema!“ hüüdis noor naisterahwas, kusjuures ta ise haledalt nutma puhkes.

„Ma ei saa aru, Teddy, mispärast sa minuga nii ümber käid. Ma katsum igatepidi sind õnnelikult teha, ja ei saa, ei saa!“

„Ma ei käi sinuga ju sugugi pahaste ümber, Madelaine, aga ma olen juba wäsinud nendest äewartusdest, iga tühja asja juures ähwardad sa oma elu wõtta.“

„Sa tead, et ma ennast parandada tahan, aga ma ei saa, ei wõi . . .“

„See kõlas nii diglaselt, et mehel hale meel temast hakkas; ta pani oma käe naise õlale ja ütles:

„Kallim, meie peame need tülid ära unustama. Sinu nõuad liiga palju minult. Mina olen niisamasugune inimene, kui kõik teisedki. Ma armastan sind, aga wähest tülitad ja mind ära.“

Madelaine pani oma pealse mehe õlale ja, mõlemi käega tema kaela ümber kinni wõttes, ütles ta:

„Ma ei tüüta sind siis, kui sa jooitud ei ole!“

„Teddy taganes korraga niisuguse kiirusega naise, et see põrandale libises, kuhu ta istuma jäi, suurte, hirmunud silmadega mehe õla waadates.“

„Ei, nüüd on aeg neid lollusi lõpetada!“ karjus Teddy.

„Ma ei surda neid enam wälja kannatada! Ma olen wäsinud ja kõik need lood on mind nii ära tülitanud . . . Sa tead wäga hästi, et ma kõik olen sinu pärast maha jätanud. Oled sa mind kord jooitud näinud? Aga enam ei wõi seda kannatada. Mitu korda olen ma koju tulles hirmu tundnud, et sind enam elus ei ole, ja ikka olen sind nutmas leidnud. Ole ometi mõistlik ükskord, Madelaine! Wõtame näituseks täna. Kas see pole hirmus, telefoni läbi seda inimesele rääkida, mis sina rääkisid? Sa tead, et mul umbes katskimmend wiis minutit aega läheb, enne kui koju jõuan, ja wiimane lause, mis ma sinu käest kuulsin, oli: „Sa enam mind elusana ei näe. Wõid arvata, mis suguses seisukorras ma olin! . . . Ja kõik sinu tujude pärast! Tead, et selle eest naisterahwas wihutama wõib hakata.“

„Wihata? Teddy, mind wihata?“

„Mitte sind, mitte sind! Aga ära korda seda enam iialgi! Ole ole ometi ükskord naisterahwas, aga mitte laps!“

„Sulle ju meeldis, et ma — niisugune laps olin?“

küsis ta, pilku oma tumedatest silmadest mehe poole heites.

„Ja, ennem, aga nüüd on teine asi. Sa oled mitmes asjas hea sõber, aga ütle mulle, ole hea, mis asjast see tänane riid siis tuli?“

„D, ma nii kartsin sinu pärast!“

Madelaine nuttis juba jälle.

„Teddy, sa armastad mind?“

„Muidugi armastan.“

„Ah, ära räägi niisuguse tooniga, nagu kahetselsid sa mind!“

Madelaine naeratas.

See naeratus ilustas imelenaste tema juba ennegi terna nägu. Ta nihutas ennast ligemale ja pani oma pea mehe põlwele peale. Teddy kumardas, juudles oma naist ja ütles:

Suur kõnemees.

Prova D. (oma naabrinaisega juttu ajades): „Küll mõni mees wõib hea kõnemanniga alla, kuula õige imestusega tema tarku sõnu. Näituseks on minu mees eilasel Pandorini peakoosolekul wiis korda kõnelenud.“

Naabrinaie (imestades): „Sooh, wõi wiis korda, waata imet! Mis üle ta siis kõneldi pidas?“

Prova D. (uhkelt): „Ta on kahel korral „bravo“ ja kolmel korral „Wäga õige!“ hüüdnud.“

„Ei, ei kahetse, lapsuke, aga ära ehmata mind enam nõnda, ära ole nõnda kuri!“

„Ei, Teddy, ei! Ütle ainult, et sa mulle andeks annad!“

„Mul ei ole midagi sulle andeks anda, kallim!“

„Ja sa ei lähe iialgi enam selle miss Wels'iga wälja?“

„Miss Wels? Siis oli tema sinu tänane enesetapmise põhjus?“

„Sa ei läinud sammugi temast eemale laupäewa õhtul ja minuga ei tantsinud mitte ühte tantsu. Sa täna sõid sa temaga seltsis.“

„Madelaine, kuidas sa wõid niimoodi rääkida! Ma tunnen miss Wels'i juba lapsepõlwest saadik. Aga, kallim, mis sul on?“

„D, ma armastan sind ju nii wäga, Teddy,“ Madelaine nuttis jälle, „ja ma ei wõi midagi enesega teha. Ma olen nii armukade!“

„Ma juhtusin kogemata miss Wels'iga kokku, palusin teda enesega ühes hommikueinet wõtma tulla, ja see on kõik.“

„Aa, siis sa olid ikka päriselt temaga, ja lubasid teda, Jumal teab mis minust rääkida? Ja kõik nägid teid koos ja kahetsesid mind. Ma ei sallin sind, ma wihkan sind, ja oleksin wäga rõemus, kui ma su naine ei oleks.“

„Ja ta mina oleks rõemus!“ ütles mees wihaseks ja läks wälja, uft enese järele kõwaste kinni tõmmates.

Madelaine jooksis tale järele — ja nägi, kuidas ta automobili istus ja minema sõitis.

Mitte iialgi polnud ette tulnud, et ta teda, oma naist, üksi jättis! Nad tülitsewad tihti — ja alati lõppes kõik heaga.

Madelaine tundis enese haaratud olemat. Teddy jättis teda üksi.

Rah wabandus.

Pühapäeval kütt (kes alati mööda laseb, trahteris sõbrale): „Arusaamata, kuidas mina jäneseid ikka sinna kohta trehwan, kus see neile sugugi wiga ei tee!“

Misfugune karmus!

Ta oli tõsiselt selles arwamises, et ta kõige õnnetu naisterahwas siin ilmas on! Ta armastas ju nii wäga Teddy't ja ei saanud kuidagi moodi aru, kuidas wõis Teddy teiste asjade wastu, peale tema, huwitust tunda; nimelt, et Teddy päewad otsa tema juures kodu ei istunud ja teiste naisterahwastega restoranis käis.

Ras ta ei ole mitte hea sõber oma mehele? Ras ta ei ole ilus? Ras ta ei täida mitte iga tema tahtmist, ei armasta teda nõnda, nagu tema tahab?

Pisarad tulid tal silmisse ja — Madelaine nuttis! Ei, kauem ta kannatada ei suuda! Madelaine astus telefoni juure . . .

„Teddy?“ nuutjus ta, ilma katset tegemata, et ennast rahustada.

„Ja!“ kostis Teddy wastus, millest wästmust wõis kuulda, aga mitte kahetsust.

„Teddy, ma olen nii õnnetu! Kudas sa wõid minuga nii ümber käia?“

„Kuule, Madelaine,“ hää läks järsku karedaks, „mul on wähe aega, et sinu kaebamist kuulata. Nuta ennast wälja, mõtle kõik hästi järele ja siis kõlista ja litle mulle, et sa kahetsed oma sõnu.“

„O, Teddy, kallim, mul ei ole midagi kahetseda . . . sinul on tarwis . . . Ma püüdsin nii . . .“

„Püüdsid, aga, nagu näha, ei lähe see sul hästi korda. Ma ei tule enam tagasi, kui minu naine mõistlikumaks jääb ja paremine mind mõistma hakkab.“

„Sa ei tule koju? O—o—o! Mis ma pean tegema? Sa ei armasta mind! Zumalaga, kallim! Paremini kui ma, kui ma . . .“

„Zumala pärast, jäta oma alalised ähwardused! Sa oled juba nii mitu korda enesega lõpetanud!“

Hää! waitis.

Madelaine ei wõinud enam mõelda; tema peake wõis ainult siis töötada, kui tarwis oli ennast meeldiwaks, kenaks teha. Romistades jõudis ta wiimaks magamisestuppa. Ta kannatas hirmus palju, aga weel rohkem teadmisesest, et mees nii temaga ümber käis, teda maha jättis, kus ta nii õnnetu on?

Madelaine astus lapi juure ja wõttis rewolwri wälja. O, ta õpetab weel meest, näitab talle!

Madelaine pani lasteriista otsa omale suhu, aga wõttis jälle ruttu wälja. Ei, ta ei hakka enamast ära rikkuma. Paremini sõdamesse. Siis Teddy näeb, kui ilus ta on!

Kõlas paul. Noore proua finifid filmad läksid igaweste tinni . . .

Kui mees hilja õhtul koju tuli, leidis ta, et naine surunud oli — hunt oli kodus käinud ja ära tapnud, mis tal kõige kallim siin ilma peal olnud.

Salakuulaja

eht

õnnetust toow päewapildi apparat.

Jutustus olewikust

Josep Buhm ostis omale üleswõtmise apparadi. Kena apparat: piiskene, must, neljakandiline, ühtepidi natukene pikergune, ja ilusa, nahtse käepidemega. Buhm oli oma taubaga täiesti rahul.

Rauplusest wälja astudes, wõttis ta apparadi õrnalt kaenlasse ja astus kodu poole. Suba homme tahtis ta apparadiga üleswõtmise katseid teha. —

Teisel päewal sammuski ta, apparat käes, linnast wälja. Tal oli linnataguses metsas kena koht teada, seal tahtis ta oma üleswõtmise tööd algada.

Sel ajal aga, kui Buhm lõweraid uulitsaid mööda linnast wälja tõttas, kerkisid ta sinisele elutaewale ähwardawad kõuepilwed — linnawahi ja kellegi erariides isiku näol.

„Iwan, waata, seal see salakuulaja ongi,“ sõnas erariides isik, uulitsa nurga tagant Buhmile järele piiludes. „Kas läheme järele?“

„Waata, wõi seesama! Kui julge finder . . . Wõi seesama! . . .“

„Iu jah! Nägin eila oma filmadega, kui apparadi ostis. Mis niifugune wõdras mees apparadiga muud teeb, kui hakkab fakslastele pilta walmistama. Ka nimi tõendab, et ta kellegi õige isik ei ole. Josep Buhm! On see kellegi ristiniime se nimi! Täitsa fakslane. Alles mõni nädal elabki siin ja juba ostab üleswõtmise apparadi . . .“

Linnawaht Iwan Buhow ja ta sõber Oljeb Bõkow hakkasid hülides Buhmile järele sammuma.

„Tshuhna! Wõi tema mõtleb siin salakuulajaks hakata,“ jatkas Bõkow tajatesi oma seletust. „Mõne nädala eest tuli siia ja hakkas rauawabrikus tööle, seletades, nagu oleks teda kuskilt piiriäärsest kubermangust siia sooritatud. Wale, puha wale — otse Saksamaast tuli. Ei, wenna, wenclast ja ei peta!“

Bõkow naeris tajatesi oma ette ja tundis enese terawa mõistuse üle rõõmu.

Buhm aga sammus lõbusas tujus ja paha aimamata edasi, head meelt tundes, et omale siin piiskeses Wene linnateses niifuguse tubli ajawite oli leidnud.

Waststi jõudis ta metsa ja hakkas ilusamat kohta üleswõtmiseks otsima.

Põõsast aga luurajid ta järele kats paari kurje filmi.

„Waatab, et kedagi lähedal poleks,“ jostistas Bõkow.

„Kawal, finder,“ wastas Buhow, „aga kus ta meie wastu saab! Kohe, wenna, lõffus!“

Buhm oli koha leidnud ja hakkas apparati ülesseadma.

„Kargame lorraga,“ õpetas Bõkow pöösa taga seltsimeest. „Sina wiiska talle palitu üle pea, mina tõmban seelikli. Peame ettewaatlikud olema, niifugune, finder, iga juhutumise peale walmis!“

Mad seadid endid tormijookhule. Buhm kuulis kahtlast õskade praginat ja waatas tagasi. Seltsimeestega kargasid kats kogu pöösa tagant wälja ja tormasid tema poole.

„Rõõwliid,“ ehmatas Buhm ja pani jooksu, ilma et esimehe hirmuga linnawahi mundert tähelegi oleks pannud.

„Iwan, hoiu kinni,“ karjus Bõkow.

„Salakuulaja, seis,“ mõirgas Buhow.

„Salakuulaja“ aga ei mõelnudki seisma jääda. Hirmuhigi otsa ees, jooksis ta, otsekohe üle kändude, põesaste. Dja

oli ees. Enne kui Buhm üle hüpata oleks saanud, istus Bõlow tal juba selgas.

"Käes", rõõmustas Buhow, kes sõbrast maha oli jäänud ja nüüd ta järele jõudis. "Käes! Wõi ära mõtles, finder, joosta. Ei, toerapöeg, meie käest ja juba ei pääse!"

Buhm löideti kinni ja lõi kolm hallasid linna poole sammuma. Nüüd tuli Buhmile alles protesteerimise wõim tagasi.

"Vaske mind lahti," hüüdis ta wihaselt "kudas tohite teie mind kinni wõtta?"

"Espion, tshuhna, ära karju," trööstis Bõlow wõidurõõmsa näoga. "Sa oled salakuulaja!"

"Salakuulaja, olete teie hulluks läinud? Ma olen tööline S. rauawabrikust. Silmapilk laske mind lahti!"

"He—e, wennas, keda sa aneks püüad? Meie pole lollikehed. Kui sa õige mees oled, siis ja siis meie eest putket panid?"

"Su nimi on Josef Buhm", seletas Buhow oma kõrba. "Ras nüüd veel tagasi ajad, et sa sakslane ei ole?"

Buhm nägi, et ta waew asjata on, ja ei hakanud enam waidlema.

Toredufega astusid Buhow ja Bõlow, wangi endi wahel taskides, eesmeestele linna uulitjatele.

Inimesed jäid seisatama ja waatasid uudishimulikult neile järele.

"Waras, waras," karjusid poisid ja loopisid nullatükka Buhmi peale. Buhow pööras ringi ja käratas ametlikult nende peale. Poisid jooksisid laiali.

Buhm waatas maha ja mõtles oma seisukorra üle. Kõik, mis temaga praegu oli sündinud, paistis talle nii naljatas, imelik, et ta seda tõekski ei ojanud pidada. Siiski jät ta aru, et kui see asi nii edasi läheb, sellel ehitusel ehit paha tagajärjed wõiwad olla. (Peab tähendama, et Buhmil walitajawõimude siise just iseäranis suurt usaldust ei olnud.) Mine looda õnne peale! — Parema ilka, kui juba warakult minema saab.

Buhm hakkas hooplega pääsemise plaanisi septsjema. Ta peab hakkas mingisugune mõte liikuma. Mõte omandas ilka kindlama kuju, ja et tal midagi paremat meelde ei tulnud, mõtles ta sellega katset teha. Ehit õnnestab!

Ta ajas enese uhtelt sirget, waatas saladuslikelt ringi ja sõnas tasase häälega:

"Ma näen, et teie tublid Weneriigi alamad olete, sellepärast wõin ma teile ehit oma saladust usaldada. Kelle juure teie mind wiite?"

Sinnawahet waatas talle kahtlaselt otsa ja wastas:

"Tshuhna, pristawi L. juure!"

"Pristawi L. juure? Keda tean ma. Ras ministert Buhmi tunnete?"

Buhow waatas Bõlowi otsa, Bõlow Buhowi otsa. Nad ei saanud aru, kuhu poole wang sihtis. Niisugust ministert nad ei teadnud. Buhow, kui kroonuametnik, ei tahtnud aga oma teadmatust riigiasjades näidata ja wastas toredate:

"Tshuhna, mis sa temast tead! Muidugi tunnen mina teda! Uhekorra ajas ta ifegi minuga armulikult juttu."

"Nu waat, see on hea! Minu nimi, nagu teie teate, on ka Buhm. Mina olen tema onupoeg. Mind saadeti siia jalaasju uurima. Teie, kui tublid riigialamad, wõite mulle heal filmapilgul abits olla. Aga see kõik peab saladuse katte alla jääma."

Buhow ja Bõlow waatasid kaheldes tema otsa. Hirm hakkas neile südamesse pugema. Kui nende wang tõeste nii suur ifil on? . . . Nad kujutafid endile juba tuliwihast ja sõimajat ülema ette.

Buhm nägi, et nad kahtlesid, ja tõttas seda kasulikult tarwitama.

"Hea küll, wiige mind ülemuse juure. Wahest on see nii parem, ehit ma küll ei oleks tahtnud, et mind teegi siin tunneb . . . Pealegi on mul taskus tunnistus, mis mu ifitu filmapilgult selgels teeb."

Buhowi ja Bõlowi hirm kaswis.

Buhm wõttis taskust üleswõtmise õpetuse, mis talle apparadiga kaasa oli antud, ja ulatas Buhowi kätte. Buhow

Kiire meelemuutus.

Mees: "Armas naisute, täna teeb see pagana jooksuwa mul selgas jälle hirmust walu. Ma ei soowiks niisugust walu oma kõige suurema waenlaselegi."

Naine (pahaselt): "Ah, mis sa selle üle nii palju wirtsised!"

Mees (keda naine ütetus wihastanud): "Ma soowiks, et sul see haigus oleks, siis räägiks sa hoopis teist juttu."

waatas auartlikult ijelaadi tunnistust ja andis siis Buhmile tagasi.

Bõlow tötas jalaga temale külge ja sõnas tasasele kõrwale siise:

"Vajeme lahti, näha, et tal õigus on. Range ülemalilt nagu teisel ees . . . Parema ilka karta kui kahetjeda!"

Buhow arwas sebasama ja wõttis sellepärast heameelega Bõlowi nõu kuulda. Nad palusid "tema kõrguse" käest endi ehituse andeks. Buhm tegi ülemaliku näo ja kaskis neid toreba käelikutusega minema minna. Siis tõttas ta metja tagasi, õstis oma apparadi, mida ta wangistajad tarwitiks polnud arwanud kaasa wõtta, ülesse ja sammus kodu poole.

Mõni päew pärastpoole wotas Buhm walfalis rongi. Wagoniise istudes, hingas ta kergendatult ja waatas ainalt wälja lauguseesse kaduwa juitjuse linna peale.

—rd R.—

Rättetafumine on magus.

Pirita kloostri waretetes seisawad kaks sõpra ja waatawad imestades neid wanu ajaloolisi müütrifi. Korraga annab piksem pikemale ühe tulise mödda kõrw. Kohkunult küsib liitasaanu:

"Mispärast sa mind löid?"

"Ma tahtsin kuulata, kas need müütrid ka wastukõla annawad?" wastas sõber katwalt naerdes. —

Natukese maad edasi minnes jõuawad mõlemad sõbrad metja ja jääwad õige kõrges kalba peale seisatama. Akki annab piksem pikemale wõmmu kullasse, nii et see kuterpalli liites kaldast alla jõlle weereb. Sealt wälja rontides, küsib ta sõbra käest:

"Mispärast sa mind jõlle liitkafid?"

"Ma tahtsin ainult näha, kas Pirita jõe wesi ka märjaks teeb?" oli sõbra rahulit wastus.

Ex.

Kasulik haigus.

Saige: "Arstiherra, mul on alati oma kõhuga tegemist ja kannatan ifuta oleku pärast."

Arst: "Õige rõõmus, nüüd on toiduhinnad nii kui nii hirmus kallid!"

—in—

Raistehaigus.

Arst: "Teie olete wist arsti waltmises ehitnud, mina olen ainult naiste arst."

Saige: "Ei sugugi, arstiherra, ka mina kannatan naife pärast."

—in—

Lahutuse loogika.

„Teie, proua Ella, tahate oma mehest lahutada lasta?“
 „Jah, ma leian, et lahutus palju loogikalikum on kui abielu...“
 „Kudas nii?“
 „Usna lihtsalt?.. Üheski naisterahwas ei tea, mispärast just ta mehele läheb. Kuid väga hästi teab iga naisterahwas, mispärast ta lahutada lasseb...“

Tähelpanemiseks enesetapjatele. Kuna furnu sugulastel puusfärgitegijatega, hauakaewajate, woorimeeste, ristitegijatega ja mitmete muude asjameestega tegemist tuleb teha, siis on iseenesest juba arusaadaw, et matmine tülitaw ja ülitulukas on, sellepärast peaks igaküls juba kokkühoidmise pärast oma elu wiimase wõimaluseni alal hoidma, iseäranis praegusel kallil ajal.

Smelit kokkukõla. Üks Inglise ajaleht toob huvitava näituse, kui iselaadiliselt Prantsuse ja Inglise sõjawägede ülemjuhatajate nimed kokkukõlas seisawad. Kui need nimed üksteise alla kirjutada ja pooleks jagada, igas osas kolm tähte, siis annab ülemise ja alumise nime esimene pool Prantsuse ülemjuhataja, teine aga Inglise ülemjuhataja nime, ilma et ühtki tähti waja oleks ümber seada. Siin see on:

JOF FRE
FRE NCH

Üleliigne... Proua ütleb ära ninnes toatüdrukule: „Ma lähen trükitotta, tellin oma sada nimekaarti...“
 „Lunni aja pärast tagasi tulles...“ ta toatüdrukult, kas keegi tema äraolekul seal po'e käinud.

„Jah, tats daami käisid...“
 „Kes need olid? Kas nad ei jätnud oma nimekaarta?“
 „Nad tahsid jätta, kuid ma ütlesin neile, et see üleliigne on, sest et teie ju terve sada tükki valmistada lasete.“

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

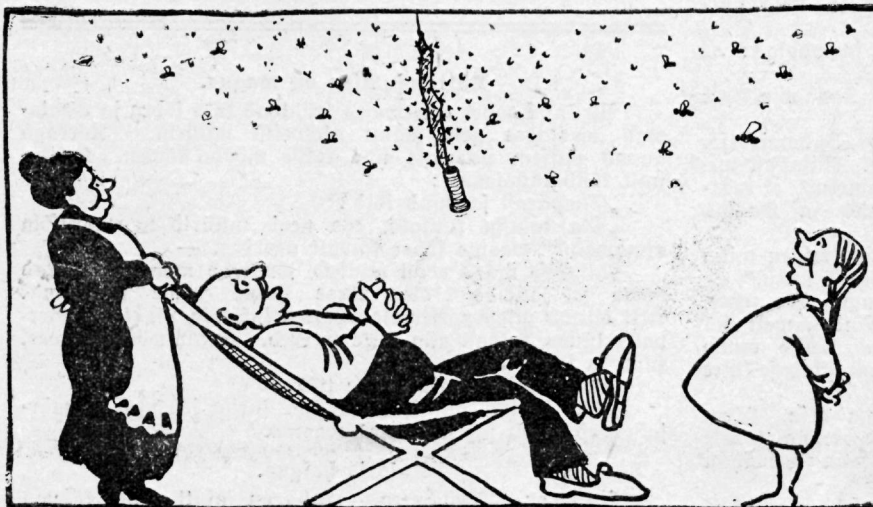
Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wites: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmus iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Rüütli uulitsa nurgal nr. 46/15.
 „Leaduse“ raamatukauplus.

Ilus pikem roman algab „Meie Matsi“ järgmises lõpnumbris.

Surmanuhtlus kärbestele!

Möödke kärblaste häwitamiseks kõige paremaid **Goome kärbsepüüniiseid.** Jällemüüjatele suured protsendid! Tellida suurel ja väikesel määral C. Tõnissoni kauplusest Kuninga uul. nr. 9, Tallinnas.

„Leaduse“
raamatukauplus

Harju ja Rüütli uul. nurgal 46/15.
Sisjetait Rüütli uul.

Müüb paraja hinnaga kõiksugu raamatukaupluse kaupasi, pakkimise paberit, paberikottisi
j. n. e.

Sisjetait Rüütli uul.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою. Wastutaw toimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja J. Wuni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU